

SZEMLE

Szirmai Péter

MÁNIÁKUS BIBLIOFILIA

1 A történetek, melyeket esténként magamnak mondok, olykor kifejezetten rémesek, óhatatlanul beszűrődnek újraálmodott nappalaimba, mint mérge a vérbe, ahol az idegen anyag alattomosan szétterül, megváltoztatja az eredeti formát, s ha vissza kell idéznem, már nem tudom, melyik változat volt az igazi, már nem tudom, megtörtént-e, vagy sem.

2 A könyvekkel foglalkozó emberekben van valami puhába bújtatott, ritkán, de hirtelen előtörő agresszivitás. Erre régebben sose gondoltam, de a tapasztalat megtanított rá. Külön világokban léteznek, és rosszul tűrik, ha erre a mesterségesen elzárt területre idegenek törnek be.

3 Aznap, úgy gondoltam, először a M. körúton nézem végig a kínálatot. Az első helyen gyakorlatilag semmit sem találtam. Lehetett volna feleslegesen vásárolni, de a könyv bizonyosan soká porosodott volna valamelyik polcom hátsó részén. Legyintettem, és a Rátonyi-mosolyú szőke fickó meg a kövér, sose köszönő nő mellett kiléptem az utcára.

A következő lelőhely a leggrandiózusabb a boulevard-on. A legtöbb könyv itt cserél gazdát a belvárosban. A bolt státusza a használtkönyvkereskedésben szinte megrendíthetetlen, a tulajdonosok, az alkalmazottak magabiztossága ehhez mérten szigorúan monoton növekszik, akár a gyök iksz függvény a pozitív valós számok halmazán.

A bajszos marhapásztor-fejű főnök egyik kolléganőjével beszélget az ajtó előtt, dohányozva támasztja a félfát, pöffeszkedve veri le a hamut cigarettájáról, majd röhögve emeli a maradék csikket a szájához. Zsíros testét rázza a röhögés, mikor a nő a gazdasági megszorításokról beszél. Csak második felszólításra áll félre, hogy bemehessek. Mintha nem neki állna érdekében, hogy az ember megnézhesse a tetves üzletét.

A belső térben az eladók szinte ellenségesen méregetik a világra rácsodálkozó óvodások módjára lézengő látogatókat. A vékony, toronydaru-magas, mosolytalan eladót szívesen pofán vágnám: láthatóan

olyan unott, olyan flegma. Képtelen vagyok elfelejteni neki, milyen szemét módon utasított el, mikor könyvet hoztam eladni. De most jobb helyzetben vagyok, mint múltkor. Most nem eladni akarok, hanem venni.

Kafka elbeszéléseit szeretném, de nem azt a puha fedelűt, valami könyvszerűbbet, valami jobban kézre állót. Igeen..., inkább ezt a fűzőtet... Már nyúlok is felé, mikor szatyorzörgést hallok a hátam mögül, valaki belép elé, és leemeli pont azt, amit én is szerettem volna. Alig térek magamhoz meglepetésemben. Hátrább lépek, s hagyom, hogy a meglepetés haraggá nőjön bennem. Végigmérem a fickót. Cipője frissen tisztítva csillog, öltönye a legújabb divat szerinti, nyakkendője biztos otthon maradt, nyaka vörös a friss borotválástól, haja kétoldalt göndören omlik le fülére, szeme fényes a szerzés mámorától, hegyes orra szinte beleáll az arcomba. Parfümjé: saját izzadságszaga.

A férfi nem veszi észre haragom felé küldött nyilait, önelégülten röhög zárt világának kerítése mögött, még keveset nézelődik, majd ugyanolyan zörgései kísérvé, ahogy érkezett, távozik.

Megvakargatom nyakam az inggallérom alatt. Huzigálom a számat, pofákat vágok, próbálok ráhangolódni a többi könyvre. Szórakozottan nézegetem a színes gerinceken az ismert neveket, a betűrendi mutatókat, de érzem, ez már nem az igazi. Csalódottan távozok a kopasz munkakerülő és a tudálékos nőimitátor vizslató tekintetétől kísérvé.

4 Beülök a szemközti kávéházba, úgy érzem, fel kell frissülnöm a büdös öltönyös után. Biztosan valami bankban dolgozik. Betette az apuka a zsíros állásba. Tök mindegy, mennyit dolgozik és hogyan. A pénz hónap elején mindig a számlán, nyugodtan sétál gathat nap közben, élhet a kedvtelésének; a munkatársaknak a félelem befogja a száját.

Kérek egy mákos süteményt kávéval, kiviszem az utcára néző pult-hoz, helyet foglalok az egyik bárszéken. Kavargatom a kávé, hogy hűljön, kinézek az utcára a hatalmas üvegportálon át. Látom, hogy emberem a szemközti járdán áll, az A. antikvárium előtt, és élénken gesztikulálva magyaráz az álmodozó tekintetű fiatal eladófiúnak. Kezében kétszer akkora csomag, mint mikor engem győzött le. Az eladó tanácsalanel szétárja a kezét, biztosan nincs az, amit a férfi akar, mire az öltönyös ledobja a csomagokat a kövezetre, megragadja a mellényénél fogva, és rázni kezdi a szerencsétlent. Csak pár pillanatig tart az egész, biztosan észrevette magát, elengedi, lesimítja az eladó mellén a pizkok-színű holmit, beletúr a hajába, szállnak a ritkás, göndör tincsek, meg-

ragadja a szatyrok fülét, valamit mond, látom, mozog a szája, aztán ott-hagyja a fiút, és hajlott háttal tavarohan.

Ujra keverni kezdem a kávé, mert a kezem, bevallom, megállt a szokatlan intermezzóra. Megiszom a keserű levét a pitéhez, és úgy gondolom, ha az ellenfél mozgásával ellentétes irányba haladok az antikváriumok utcáján, kikerülhetem az újabb ütközést.

5 Belépek a rendetlen helyiségbe, a fiatal, kopasz, majomképű eladó mosolyogva köszönt, noha múltkor mondta, hogy én nála csak nézelődök, venni nem szoktam. Kérdezi, hogy miben segíthet. Mondom, hogy csak nézelődök. Felnevetek magamban. Persze tudom, hogy mit akarok, a fejemben van a lista, de nem akarom, hogy ott fontoskodjon előttem.

Látom, Kafka nincs..., akkor nézzük az Európa Zsebkönyveket. Hm... hm... Carpentier... leveszem a polcra, elég jó állapot, ok, megyek tovább... Nem hiszek a szememnek: a Borges-válogatás. Ezt keresem már több mint fél éve, és most itt van. Nyúlok a kötetekért, közben hallok, hogy nyílik az ajtó, ideges elharapott köszönés, ismerős szatyorzörgés, léptek zaja a hátam mögött, már a kezemben az első három kötet, a vállam fölött kinyúl egy kéz, elmarja a maradék kettőt, mielőtt levehetném. Hátrafordulok, és majdnem föllököm a férfit. Atható izzadságszaga majdnem ledönt a lábamról.

Adja ide, mondja, és megrándul a szája, szabaddá teszi a kezét, megragadja a kezemben lévő köteteket, persze nem engedem, közben kétségbeesetten pillantok a majomképűre, mert ilyen még nem fordult velem elő, de ő csak hülyén mosolyog, a férfire nézek, aki már viczorog, megtámasztja a lábát az Encyclopaedia Britannica tíz kötetében, megfogódkodik az egyik polcban, megremeg a Goethe-sorozat, a borítón Borges képe szakadni kezd, elengedem a köteteket, nem tudom elviselni a könyvrombolást.

— Na, ugye! — mondja, és a lendülettől hátrahanyatlik, de szerencsére az Encyclopaedia Britannica megmenti, visszanyeri egyensúlyát.

Fürkészve figyelem az arcát, próbálok felfedezni rajta az örület letagadhatatlan jeleit, de bármilyen figyelmes vagyok, képtelen vagyok egyet is megpillantani. Pedig olyan, mintha nem lenne százaz, gondolom.

Ő azonban nem foglalkozik bizonyára kellemetlennek tűnő tekintetemmel, megnyugodva győzelmében, velem már nem is törődve mosolyog az eladóra, kérdi, hogy mennyivel tartozik. A majomképű nézi a

beírt árat, mutatja is, szatyrot készít elő, belerakja az öt kötetet, elveszi a pénzt, nyújtja az árut. Az öltönyös köszön, na nem nekem, és távozik.

Az antikvárius torz vigyorral próbál vigasztalni.

—Tudja, vele nem lehet..., szóval érti...

6 Aznap este nálam vacsorázott Bioy Casares és Alfonso Reyes a feleségeikkel. A kifejezetten kellemes estén a nők étkezés után elvonultak A-val a másik szobába, és számunkra ismeretlen és soha fel nem térképezhető területre veztek.

Én örültem, hogy egyedül lehettem két barátommal, s végre elmehelhettem nekik a meglehetősen furcsa és szokatlan esetemet a könyvesboltban. Meglepetésemre nem csodálkoztak, sőt Bioy megemlítette, hogy egyre több furcsa eset kezd elharapózni a városban, és mintha már ő is látta volna ezt az örültet nagy csomagokkal, eszelős tekintettel rohanni egyik antikváriumból a másikba.

— Mániákus bibliofília — mondta Bioy elmerengve, s szája szélén furcsa mosoly játszadozott.

Alfonso, az Encyclopaedia of Modern Psychology IV. kötetét felütve az M-nél, a mániákus tünetekre vonatkozó pár részt olvasta föl, s így hamarosan eltöltött bennünket a visszafordíthatatlanul feltörekvő érzés, hogy Bioy megállapítása valószínűleg megkérdőjelezhetetlen. Én is találkoztam a dr. Lampl újszerű kísérleteit bemutató publikáció meglepő lapjaival, ahol szintén érintették a kérdést, s csak megerősíthettem Bioy feltevésének létjogosultságát. Mindenesetre, egybehangzó véleményünk volt, hogy egy hónap múlva találkozunk a Rózsaszínű és Lila utca sarkán lévő argentin étterem halljában, hogy ismét megvitassuk a kérdést.

Indulásuk előtt Alfonzo átlátszó sebtapaszt kért, és Bioyjal közösen megragasztották az ominózus esetenél megsérült arcomat.

7 Azt az antikváriumot, érthető okból, pár hétig kerülöm. Aztán a keresés láza mégis arrafelé vezet. Mindenesetre legközelebb már úgy megyek, hogy lesem az utcán az izzadságszagú férfi furcsa alakját, s csak akkor lépek be a könyvesboltba, mikor meggyőződtem róla, hogy ő nincs sehol. A majomarcú örömmel köszönt.

— Jaj de régen volt már nálunk! Csak nem ijedt meg Schade úrtól?

— Ááh... neem...

— Egyébként rossz vége lett az egésznek. Mármint Schade úr esztelen könyvhajhászásának.

—Mét?

— Nem olvas újságot?

—...

— Képzelve: otthon rádólt a könyvespolc! Egy hete történt.

— A könyvespolc?

- Az, az. A könyvekkel teli vasszerkezet nagy súlya ölte meg.

8 Sosem szerettem az álmaimat, mert a történetek, melyeket esténként magamnak mondok, olykor kifejezetten rémesek...

Somogy, 2008/1. (április—május)

(Szirmai Péter 1970-ben született Budapesten. Prózát ír.)